

Vilka är det som bidrar med ordboksartiklar till Folkmun.se?

Emma Sköldberg & Lena Wenner

Folkmun.se är en av flera internetbaserade svenska ordböcker som är tillgängliga för alla och som utvecklas av sina användare. Denna artikel fokuserar på hur olika bidragsgivare till ordboken arbetar. I studien ingår 190 bidragsgivare och dessa har vi delat in i olika grupper, dels utifrån hur många uppslagsord de har bidragit med, dels utifrån vilka slags ord de i huvudsak har skickat in. Undersökningen visar bland annat att majoriteten av användarna bara har bidragit med något enstaka ord, vilket innebär att många olika personers språkbruk dokumenteras. Studien visar också att de flesta har valt att bidra med antingen dialekt- eller slangord. Många av de uppslagsord som förekommer på Folkmun.se saknas i andra ordböcker, vilket gör Folkmun.se till en värdefull källa.

1. Inledning

Vid sidan av mer traditionella ordböcker som utarbetas av fackfolk finns det numera också en hel del ordböcker som utvecklas av användarna själva. Exempel på sådana så kallade användargenererade ordböcker, som är fritt tillgängliga på nätet, är Wiktionary, Folkets lexikon, Slangopedia.se och Folkmun.se. Resultatet av det ordboksarbete som bedrivits utanför mer traditionella ordboksredaktioner har kommit att uppmärksammas allt mer av forskarna. Tidigare studier har främst genomförts på engelskspråkiga webbplatser (se t.ex. Fuertes-Olivera 2009, Meyer & Gurevych 2012 och Gao 2012), men det finns också studier som inriktar sig på svenska resurser (se t.ex. Törnqvist 2010 och Sköldberg & Wenner 2017).

Några återkommande frågor som diskuteras i litteraturen är vad användargenererade ordböcker kan bidra med vid beskrivningen av ett språks ordförråd och vilken vetenskaplig kvalitet dessa resurser håller (se t.ex. Wolfer & Müller-Spitzer 2016). Intressant är också hur enskilda personer som väljer att bidra med sina språkkunskaper faktiskt resonerar (se t.ex. Lew 2014). Frågan är om man kan se några mönster i hur de arbetar och vad deras ordboksartiklar handlar om?

I den här artikeln redogör vi för en undersökning av innehållet i den användargenererade svenska ordboken Folkmun.se (som det såg ut i december

2017). Fokus ligger på just bidragsgivarna till ordboken och huruvida man kan ringa in några olika typer av bidragsgivare.

Artikeln inleds med en kort presentation av Folkmun.se. Därefter redogör vi för förutsättningarna för studien, vårt material och våra resultat. Artikeln avslutas med en sammanfattande diskussion.

2. Kort om Folkmun.se

Webbplatsen Folkmun.se startades år 2007 och drivs av privatpersonen David Eriksson. Totalt innehåller Folkmun.se-databasen 5 629 bidrag, och av dessa är 4 764 poster synliga på webbplatsen (december 2017).¹

Huvuddelen av uppslagsorden i Folkmun.se tycks utgöras av etablerade svenska ord och uttryck, men en del av uppslagsorden verkar också vara nybildade. Ordboken innehåller i första hand dialektala ord och slangord (inklusive nedsättande ord) så det är framför allt vardagligt språk som uppmärksammas. Eftersom tillgången till mer traditionella dialekt- respektive slangordböcker för svenskans del är begränsad, fyller webbplatsen en viktig funktion för såväl forskare som språkintresserad allmänhet. Bidragsgivarna bidrar här både med att få regionala ord på pränt och att sprida dem (Sköldberg & Wenner 2017).

Artiklarna i Folkmun.se är av skiftande längd, men samtliga bidrag innehåller, bortsett från själva uppslagsordet, någon form av betydelsebeskrivning, ett alias och en datumangivelse. Många artiklar innehåller också olika former av språkprov, uppgifter om geografisk utbredning, uttal, etymologi och angivelse av stilnivå. Som illustration återges tre ordboksartiklar som återfinns under bokstaven K och som kan sägas vara typiska för webbplatsen. Artikelinnehållen återges här och hädanefter i oredigerat skick, dvs. inklusive eventuella avvikelser från standardspråket.

- (1) **Krabbig** Svår, jobbig Gör det inte svårare än vad det är. Ex: krabba inte té at. av Rebecca 2018-08-15
- (2) **Knulrufs** Att vara rufsig i håret, framförallt bakhuvudet, så att det lätt går att misstänka att personen i fråga nyss haft sex. av Gambleputti 2009-08-12
- (3) **Kånkelbär** Avföring som fastnat i stjärthåret! Hela Sverige. av Ox´n 2007-07-16

¹ Stort tack till David Eriksson som så frikostigt delat med sig av sitt material och svarat på våra frågor.

- (4) **Kånkelbär** Med 'kånkelbär' avses hemorrojder i analen. av Hasse
2011-03-03

Adjektivet *krabbig* är ett av de många sydsvenska dialektord som finns med i Folkmun.se men som inte förekommer i traditionella ordböcker. Såväl *knullrufs* som *kånkelbär* är starkt vardagliga ord, och inte heller de står att finna i mer allmänspråkliga verk. Också denna typ av ord är vanligt förekommande i ordboken. När det gäller *krabbig* kan man vidare se att ordet förklaras med två synonymer ('svår, jobbig') och att det sedan sätts in i en mening som beskriver hur ordet kan användas. Här kan man notera att bidragsgivaren plötsligt övergår från adjektivformen *krabbig* till verbformen *krabba*. Det är vanligt att bidragsgivare inte håller sig till en och samma ordklass inom sina artiklar, vilket annars är en viktig grundprincip i traditionellt lexikografiskt arbete.

En tydlig skillnad mellan tryckta ordböcker och vissa ordböcker på internet ligger i möjligheten att bygga vidare på redan inlagda artiklar. I exemplet *kånkelbär* kan man se hur en betydelseangivelse av ordet (se exempel 3) vid en senare tidpunkt har kompletterats av en annan (se exempel 4). Tidigare forskning har också visat att bidragsgivare tycks vara mer motiverade att bygga vidare på befintliga ordboksartiklar än att skapa helt nya (Aaltonen & Seiler 2016).

2.1 Syftet med Folkmun.se

En viktig drivkraft bakom Folkmun.se är Erikssons stora intresse för ord och formuleringar som kännetecknar språkbruket hos de breda folklagren (se vidare Sköldberg & Wenner 2017 med anförda referenser). På ingångssidan till Folkmun.se ställs den retoriska frågan: "Är det Svenska Akademien som bestämmer över det svenska språket eller är det du?". Det är en maktförhandling som omfattar både vem som har makt över språket och vems språk som är viktigt. Frågan kan tyda på en strävan efter att uppvärdera "vanliga" användares språk (jämför Peckham 2007, grundaren av Urban Dictionary, som också lyfter fram vanliga språkbrukares inneboende kunskaper om språket). Det är tydligt att Folkmun.se, liksom många andra användargenererade ordböcker på nätet, präglas av en upproriskhet gentemot etablissemangets (beskrivning av) språk.

David Eriksson har i första hand ett beskrivande syfte med ordboken. Många av de som bidrar till Folkmun.se tycks också vilja dokumentera och beskriva ett visst språkbruk, men det finns även normerande inslag i ordboken. Som exempel kan följande artikel nämnas:

- (5) **fena** Det heter att man är fena på något, inte som många tror en fena. Fena är en förkortning av fenomenal alltså ett adjektiv och itne [sic!] ett substantiv! av Cissi 2008-11-21

Signaturen "Cissi" korrigerar här signaturen "David", som drygt ett år tidigare har lagt in samma ord åtföljt av bl.a. språkexemplet "Han är en fena på skidåkning!".

2.2 Redaktionella riktlinjer

Till dem som vill bidra till ordboken finns det redaktionella riktlinjer. Bidragslämnarna uppmanas bl.a. att skriva en definition. Även uppgifter om ordklass och geografisk härkomst kan infogas. De som skriver en artikel förutsätts med andra ord ha vissa grundläggande språkvetenskapliga, inklusive grammatiska, kunskaper. Därutöver måste en giltig e-postadress anges. Till denna adress skickas en länk som bidragsgivaren måste klicka på för att ordboksartikeln ska visas på webben. Av anvisningarna framgår att man försöker stävja oseriösa bidrag och förbehåller sig rätten att redigera eller radera inskickade bidrag.

I tidigare studier (Sköldberg & Wenner 2017) har vi noterat att ett flertal bidragsgivare inte följer de redaktionella anvisningarna. Orsaken kan vara att de inte förstår instruktionerna, men lika troligt är att de inte läst instruktionerna eller kontrollerat vilka ord som redan är beskrivna i ordboken. I viss utsträckning är dessa problem beskrivna i tidigare forskning. Törnqvist (2010, s. 385–386) konstaterar bl.a. att ett problem med att bjuda in allmänheten i ordboksarbete är att man får in oseriösa förslag.

Det händer också att bidragsgivare lägger in mindre rumsrena ord eller rent av stötande uttryck. Folkmun.se försöker hantera denna problematik genom att vem som helst kan rapportera ordboksartiklar som uppfattas som olämpliga. Vidare kan bidragslämnarna redan när de lägger in ett ord fylla i en ruta om den angivna definitionen är, som det står "barnförbjuden eller politiskt inkorrekt". Dessa funktioner leder givetvis till att sådant som kan uppfattas som stötande uppmärksammas, men det leder inte alltid till att ordet eller betydelsen stryks.

Eriksson är ensam moderator och bestämmer vilka bidrag som publiceras på webben. Han meddelar oss via mejl² att han går igenom alla insända och rapporterade ord, men är restriktiv med att stryka eller censurera material. Han motiverar det med att om ett nedsättande ord existerar, är det bra att språkbrukarna kan googla sig fram till definitionen och sedan förhoppningsvis välja

2 Mejl från David Eriksson till Lena Wenner 2017-05-11.

att inte använda det. Det händer att synnerligen nedsättande bidrag inte görs publika, men de vanligaste skälen till utebliven publicering är dels att bidragsgivaren inte gett sitt medgivande till att artikeln publiceras på webbplatsen, dels att hen av misstag skickat in samma bidrag flera gånger.

3. Material- och metodbeskrivning

Eriksson har gett oss tillgång till den del av Folkmun.se-databasen som innehåller alla bidrag som skickats in till webbplatsen sedan den sjösattes 2007 fram till december 2017.³ Med förhoppningen om att få ökade kunskaper om olika typer av bidragsgivare till webbplatser som Folkmun.se har vi valt att närma oss dem genom att granska de spår de lämnat efter sig. Av vårt material framgår att det är 1 764 unika bidragsgivare som står bakom de drygt 5 500 bidrag som skickats in, så spridningen mellan olika bidragsgivare måste betraktas som relativt stor.

I Sköldberg & Wenner (2018 och under utgivning), som kan ses som förstudier till detta arbete, undersöker vi de spår ett tjugotal bidragsgivare lämnat efter sig (under perioden 2007–2016). Sammanlagt omfattar de två studierna närmare 470 inlägg. Förstudierna visar bl.a. att många bidragsgivare tycks vilja uttrycka något särskilt genom sitt val av signatur, t.ex. sin geografiska hemvist. Vidare går det att se mönster i bidragsgivarnas arbetssätt, t.ex. hur många ord de matar in åt gången och vilket tempo de har. Det går också att se mönster i vad de bidrar med för uppslagsord (om det är enkla ord eller flerordsuttryck), de inskickade ordens betydelser och till vilken stilnivå de hör. Många bidrag visar sig också vara systematiskt uppbyggda och vittnar om goda kunskaper i grammatik och dialektologi hos några av dem som är med och bygger upp resursen.

Inom ramen för den undersökning som presenteras här har vi studerat ett större antal bidrag. Närmare bestämt har vi tagit fasta på bidragsgivarnas angivna alias, sorterat materialet i bokstavsordning efter dessa och sedan valt ut vart tionde alias i listan. I praktiken rör det sig om 190 unika alias, och totalt sett har dessa lagt in 1 512 olika bidrag⁴. Vidare har vi studerat antalet bidrag

3 Avseende studiens forskningsetiska aspekter så har bidragsgivarna inte informerats om sin medverkan i studien. Erhållen data är anonymiserad så att den inte går att koppla till fysiska personer. Däremot går det att utifrån anonymiserade IP-uppgifter t.ex. utläsa om flera användaridentiteter använder samma datoruppkoppling. Därigenom menar vi att vi har beaktat befintliga forskningsetiska riktlinjer om informanternas anonymitet och skydd av informanter.

4 En och samma bidragsgivare kan naturligtvis använda sig av flera olika alias, och olika bidragsgivare kan gömma sig bakom en och samma signatur. Detta har vi dock för enkelhetens skull valt att bortse från i denna studie.

som respektive alias har matat in och delat in bidragsgivarna i olika grupper baserat på mängden inlägg. Utöver detta har vi studerat innehållet i de bidrag som varje utvalt alias har sänt in och på liknande vis delat in bidragsgivarna i grupper efter bidragens huvudsakliga art. Vid denna kategorisering har vi först och främst förhållit oss till vilka sorters ord och uttryck det rör sig om, huruvida de har någonting gemensamt rent geografiskt, stilistiskt eller semantiskt.

I det följande resonerar vi kring ovan nämnda grupper i allmänhet och ger exempel på enskilda bidragsgivare som vi betraktat som typiska för varje grupp.

4. Likheter och skillnader i antal bidrag

Vi menar att man, utifrån antalet bidrag som varje alias har skickat in, kan dela in bidragsgivarna i tre grupper, nämligen *testare*, *medelproducenter* och *storproducenter*.

4.1 Testare

Till gruppen *testare* har vi fört de bidragsgivare som har skickat in upp till fem unika bidrag. Totalt är det 163 testare i vårt material och tillsammans utgör de hela 86 procent av de bidragsgivare som vi valt att studera. Värt att notera är att huvuddelen (121 personer) av dessa faktiskt bara skickar in ett enda bidrag. Testarna står därmed för endast 15 procent av det totala antalet bidrag.

Bland testarna återfinns en bidragsgivare som valt att kalla sig "Pia Larsson". Hen har en tidig oktobermorgon 2017 valt att lägga in följande artikel som sedermera blivit publik på webbplatsen:

- (6) **hydd** Den första tunna isskorpan på vatten (oavsett typ; vattenpöl, tjärn, sjö, havet, åar osv). av Pia Larsson 2017-10-31

Den förhållandevis utförliga beskrivningen av dialektordet *hydd* har vid in-skickningstillfället försetts med etiketterna *dialekt*, *bälsingemål* och *substantiv* – etiketter som endast moderatoren ser.

En annan testare som också bara lagt in ett enda ord är "Nils". Det aktuella bidraget (från 2016) är verbet *kurka* med betydelsen 'fastna i en uppförsbacke med t.ex. en lastbil eller ett tungt godståg'. En sökning på ordet i Folkmun.se visar att ordet *kurka* redan var inlagt två gånger när denna betydelse angavs och då med andra betydelser: 'sluta fungera, ge upp' (inskickat av "roger.c" år 2010) och 'köra slut på någon' (insänt av "Håkan Stattin" år 2011). De tre betydelserna är som synes semantiskt sett relaterade till varandra.

Ytterligare en testare har valt att kalla sig "Micke Hell". Denne bidragsgivare

har under en fredagsförmiddag i augusti 2007 lagt in sammanlagt tre ord. De aktuella orden är *grada* ('ta temperaturen i t.ex. vatten'), *trö* ('trampa på någon eller något') och *fryna* (vilket ingår i *fryna* på näsan, som enligt bidragsgivaren betyder 'att rata eller tacka nej till något speciellt, t.ex. mat i någon form'). Lite speciellt för Micke Hell är att hen, utöver att ge betydelser och språkprov, gör ett försök att återge hur orden i fråga uttalas. Exempelvis uttalas *trö* med "rullande r och ett mycket långt ö", vilket torde motsvara ett sydsvenskt uttal.

4.2 Medelproducenter

I det undersökta materialet finns det vidare 21 olika bidragsgivare som skickat in mellan 6 och 29 bidrag. Dessa har vi valt att kalla *medelproducenter*, och de utgör 11 procent av antalet bidragsgivare i vårt material. Tillsammans står de bakom 265 antal bidrag, vilket motsvarar en andel på 17 procent.

Till kategorin medelproducenter har vi fört aliaset "Evert". Hen har under oktober och november 2010 lagt in sex etablerade skånska ord åtföljda av korta betydelseangivelser i form av synonymer. De aktuella orden, som fördelar sig på olika ordklasser, är *töj* ('kläder'), *lär* ('läder'), *grisk* ('glupsk, hagalen, ivrig efter'), *arri*, *arrig* ('vred, arg'), *skamma* ('förebrå') respektive *skamma sig* ('skämmas').

En annan medelproducent gömmer sig bakom aliaset "Olsson". Hen har, under loppet av åtta minuter en förmiddag i september 2011, lagt in 16 enkla ord som hen själv kategoriserar som "bohuslänska, ö-mål". Bland orden återfinns vanliga ord som återges med dialektalt uttal, dvs. ord som inte brukar finnas med i traditionella dialektsamlingar, t.ex. *pärer* ('päron'), *såww* ('såg') och *rôdet* ('ruttet'). Men "Olsson" har också skickat in mer utpräglade dialektord, exempelvis *lonket* ('ljummet'), *skamstyg* ('elakt, styggt', 'göra något av elakhet') och *sperre* ('småmakrill'). Samtliga inskickade bidrag är försedda med synnerligen enkla betydelseangivelser, och man kan också notera att de nästan är i bokstavsordning. Med tanken på den hastighet varmed orden förts in kan man undra om "Olsson" utgått från någon form av förlaga (jämför diskussionen kring bidrag av "Hetrometrus" i Sköldberg & Wenner under utgivning).

4.3 Storproducenter

I det undersökta materialet finns det personer som lagt in 30 eller fler bidrag och dessa kallar vi för *storproducenter*. Sammanlagt är det 6 bidragsgivare i denna grupp, vilket motsvarar 3 procent av antalet bidragsgivare. Storproducenterna har tillsammans skickat in 1 022 bidrag, vilket utgör 68 procent av vårt material. Tack vare ett flitigt bidragsgivande återfinns flera av dem på den tio-i-topp-lista på webbplatsen över användare som skickat in flest bidrag.

Till kategorin storproducenter har vi exempelvis valt att räkna "Arla". Under loppet av drygt två år (augusti 2007–december 2009) lade hen in ca 70 bidrag och samtliga dessa är publika på webbplatsen. Efter denna aktiva period har hen bara skickat in ett bidrag till, i augusti 2013. Bland de inskickade orden återfinns *player* ('person med många relationer'), *lack* ('irriterad, arg') och *fai-la* ('misslyckas'). Där finns också ordet *serri*, som anges vara en interjektion härrörande från *seriöst* och som anges ha två betydelser 'allvarligt talat!' respektive 'allvarligt talat?' Hen har skickat in förhållandevis många relativt unga slangord, och detta redan för ca 10 år sedan. Vissa ord har också sina rötter i multietniskt ungdomsspråk, t.ex. *chok* ('mycket') och *bekna* ('sälja, kränga'). Andra uppslagsord som lagts in av samma person är engelska förkortningar som letat sig in i svenskan och spritts inte minst via sociala medier, t.ex. *OMG*. I vissa fall kan man också se att "Arla" valt att lyfta fram en ny betydelse hos ett befintligt ord, t.ex. *hårt* ('mycket, allvarligt, starkt'). Som exempel anförs: "Hen skulle äga dig så hårt!".

5. Likheter och skillnader i bidragens art

På samma sätt som man kan dela in de utvalda bidragsgivarna efter hur många bidrag de skickat in, kan man gruppera dem efter vilka slags ord de företrädesvis bidragit med. I vårt material kan man ringa in fem olika huvudtyper av artikelförfattare, och vi har valt att kalla dem som ingår i grupperna för *dialektfokuserade* (76 personer), *slangfokuserade* (71), *allätare* (13), *provokatorer/normbrytare* (7) och *övriga* (23). Nedan presenteras dessa grupper och exempel ges. Som framgår av frekvensangivelserna har de två första grupperna flest antal medlemmar i vårt delmaterial.

5.1 Dialektfokuserade

Ett stort antal av de bidragsgivare som vi valt att studera benämner vi *dialektfokuserade*, eftersom de huvudsakligen lagt in dialektala ord. Till dessa bidragsgivare hör redan nämnda "Pia Larsson" (hälsingemål), "Micke Hell" (skånska), "Evert" (skånska) och "Olsson" (bohuslänska). Utöver dessa finns det ytterligare bidragsgivare i materialet vars alias signalerar en förkärlek för ord som hör till en viss del av Sverige – ett intryck som dessutom förstärks när man granskar de bidrag som hen har matat in, exempelvis "Christer i Kalmar" (småländska), "BjursMartin" (dalmål) och "Martin N Rörum" (skånska).

Ytterligare en bidragsgivare som valt att fokusera på dialektala ord och uttryck är "Mikaelstrand" som 2011 lade in ordet *tvesula* som hen anger betyder "om man lägger på dubbla pålägg på en smörgås tex skinka och ostskiva". Ordet förekommer dialektalt på flera håll i Sverige, särskilt i de södra och västra

delarna av landet.⁵ Till bidragsgivare som satsar på dialekter har vi också valt att föra "Kristina". Hen har i februari 2016 lagt in adjektivet *nåk* och i anslutning till detta skrivit kommentaren "På pitebonska betyder det att vara elak". Betydelsebeskrivningen ger en antydning om att hen, liksom så många andra, förhåller sig till en befintlig artikel. Tittar man vidare i databasen finner man mycket riktigt två andra *nåk*-artiklar. Först har "Hanna Löfdahl" år 2009 lagt in en utförlig artikel, som "Leffe HÅ" nästan ett år senare valt att förhålla sig till.

- (7) **Nåk** nåk, nåk -a, nåk -t. Ångermanländskt adjektiv med negativ ton. dålig; sjuk; underlig; smutsig; äcklig, osv. "Vilken nåk film", "Jag mår nåkt". av Hanna Löfdahl 2009-03-03
- (8) **Nåk** = Tapig, intetsägande, utan utstrålning, torftig (Skellefteå västra). av Leffe HÅ 2010-02-13

Adjektivet *nåk*, som alltså används i (åtminstone) olika delar av i Norrland, tycks ha lite olika betydelser. Ett gemensamt drag hos dem är dock att de ger negativa associationer.

5.2 Slangfokuserade

Som redan framgått finns det också en grupp bidragsgivare, de *slangfokuserade*, som i första hand lägger in slangartade ord och uttryck. Till denna grupp har vi valt att räkna "Jones". Hen har lagt in fyra bidrag med några minuters mellanrum i mars år 2012. De aktuella bidragen, som samtliga är publika på webbplatsen, är *bröta* ('föra oväsen'), *svina* ('kasta en boll hårt'), *stret* ('idiot') och det något äldre uttrycket *rulla batt* som anges betyda 'festa'.

En annan bidragsgivare som också företrädesvis har lagt in slangord, har valt att kalla sig "John D". Hen hör till kategorin storproducenter och har lagt in över 190 unika bidrag, vilket leder till en fjärdeplacering på webbplatsens tio-i-topp-lista över flitiga bidragsgivare. "John D" dyker upp en tidig lördagskväll i mitten av januari 2010 och är sedan aktiv till efter klockan 03.00 på natten. Arbetet har då resulterat i närmare 100 bidrag. Nästa förmiddag, strax före lunch, fortsätter hen och matar då i rask takt in ytterligare ca 30 bidrag. Följande dagar skickar hen in ytterligare ett 40-tal artiklar för att sedan upphöra abrupt. Hen dyker sedan upp först ett halvår senare med ytterligare två bidrag.

"John D" har i huvudsak bidragit med enkla ord men också ett flertal fler-

5 Se www.sprakochfolkminnen.se/sprak/dialekter/aktuellt-dialektord/dialektord/2018-08-01-tvesovla-och-sovelhund.html.

ordsuttryck, exempelvis *frilla* ('frisyr'), *nuna* ('ansikte'), *majje* ('magister'), *strutar* ('kvinnobröst'), *slang med handtag* ('korv med bröd'), *på smällen* ('gravid'), *få fett på sylen* ('ha samlag') och *knäck i lurarna* ('dålig hörsel'). Som synes är det väletablerade ord och uttryck med tydlig slangkaraktär. Till skillnad från de ord som "Arla" bidrar med har "John D" liksom "Jones" i första hand lagt in ord som tillhör ett äldre språkbruk. Samtliga bidrag är publika, och detta trots att "John D" har utnyttjat möjligheten vid inmatningstillfället att markera några av dem som "barnförbudna". Moderatoren har ändå valt att låta publicera dem.

5.3 Allätare

En tredje grupp bidragsgivare har vi valt att kalla *allätare*. Hit har vi fört bidragsgivare som lägger in ord av ganska varierande slag. Som exempel kan vi nämna "Rudolf 1922" som september–oktober 2009 lagt in fyra bidrag. De aktuella orden är *bladneger*, som är ett äldre slangord, *puma* och *milf*, som båda är yngre slang, samt det dialektala *dorving*. *Milf* förklaras på följande ingående sätt:

- (9) **Milf.** Milf är ett ord som har sitt ursprung i den amerikanska porrbranschen där det är en förkortning av "a mother I would like to fuck". Ordet har kommit i användning i svenskan som benämning för en medelålders kvinna som är sexuellt attraktiv inte bara för sina jämnåriga utan jämväl för yngre män. av Rudolf 1922

En annan bidragsgivare som vi också valt att föra till gruppen allätare kallar sig "Danne". Hen har skickat in 22 ord och uttryck under en och samma junidag 2008. Bland hens bidrag återfinns relativt vanliga – om än vardagliga – allmänspråkliga ord, dialektala ord, äldre slanguttryck, multietniska ungdomsord etc.

5.4 Provokatörer/normbrytare

På många användargenererade webbplatser som exempelvis Wikipedia förekommer vandalism i form av att man kan ändra eller till och med radera andras artiklar (Mattus 2009, s. 192). Det är emellertid relativt svårt att vandalisera på Folkmun.se eftersom man där inte kan redigera andras inlägg (se Sköldberg & Wenner 2017, s. 244). Det är ändå uppenbart att några bidragsgivare tycks ha en annan huvudsaklig drivkraft än de som exempelvis vill beskriva den egna dialekten. Vi har valt att kalla dessa personer för *provokatörer/normbrytare*, eftersom de främst tycks vilja ställa till förtret för webbplatsens ägare

och användare av ordboken. I vårt delmaterial finns det endast ett fåtal sådana bidragsgivare, och bland dem återfinns den som valt att kalla sig "Fröjd". Hen har endast matat in ett uppslagsord och det är just ordet *folkmun* som hen har definierat som "En värdelös skit sida på internet, med befängda definitioner" (från 2009). Ordboksartikeln är inte publik.

Ännu ett exempel från denna grupp bidragsgivare är "General Fist". Hen har också bara lagt in ett bidrag. Det aktuella ordet är *dubbeltelefonkukmacka* som anges betyda 'När man tejpar två telefoner på var sida av sin penis, och drar en kondom över dem, i syfte att öka tjockleken på sin mandom'. Inte heller denna artikel är publik på webbplatsen. Om det beror på att bidragsgivaren inte genomfört alla steg i bidragsprocessen eller på att moderatören har satt stopp för artikeln har vi inte kännedom om.

5.5 Övriga

Slutligen finns det bidragsgivare som inte riktigt passar in i de grupper som presenterats ovan och som vi valt att kalla *övriga*. Bland dessa återfinns sådana som i första hand skickat in nybildade ord som användarna själva har skapat – ofta för att de tycker att det finns en lucka i ordförrådet. En bidragsgivare som vi valt att föra till denna grupp kallar sig "Ingelöv", som 2009 skickat in det för oss okända och troligen påhittade ordet *skvada*. Ordet uppges betyda 'många onödiga ord', dvs. "när någon skriver eller talar för mycket eller använder alltför många onödiga ord och förklaringar". Artikeln är inte publik på webbplatsen.

Till denna grupp har vi också exempelvis räknat "Victor", som 2007 lagt in ordet *punsch* följt av olika encyklopediska uppgifter om drycken som sådan men också en kortare etymologisk utredning. Ytterligare en bidragsgivare som vi räknat in i denna grupp är "Tjeder" som endast skickat in ett bidrag (år 2008), i vilket ordet *kuttersmycke* beskrivs. Enligt Tjeder har det gått från att betyda 'utsmyckning, ofta i form av en vacker kvinna, i fören på en båt' till att beteckna en vacker utsmyckning i allmänhet. Tjeder anser att ordet med tiden också har fått en negativ valör. Artiklarna om *punsch* och *kuttersmycke* är för övrigt båda synliga på webbplatsen.

6. Sammanfattande diskussion

Det finns flera användargenererade ordböcker på nätet över svenska språket och en av dessa är Folkmun.se. I ett försök att komma bidragsgivarna närmare har vi tittat på de spår de lämnat efter sig i den databas som ligger till grund för just Folkmun.se. Närmare bestämt har vi fördjupat oss i ett delmaterial som består av 1 512 uppslagsord fördelade på 190 bidragsgivare.

En djupdykning i materialet visar att bidragsgivarna kan delas in i tre grupper: *testare*, *medelproducenter* och *storproducenter*, baserat på antalet inlägg. Vidare kan bidragsgivarna grupperas efter *innehållet* i sina bidrag. När man utgår från enskilda skribenters urval av ord, kan man se att många artikelförfattare har en tydlig preferens när det gäller bidragens art. Vi har här ringat in följande fem huvudtyper: *dialektfokuserade*, *slangfokuserade*, *allätare*, *provokörer/normbrytare* och *övriga*.

Inom vårt delmaterial är kategorin testare absolut störst. Många har bara lagt in ett ord. Dessa personer tycks alltså på något sätt ha fått kännedom om webbplatsen, velat testa att lägga in ett bidrag och sedan tyckt att detta räcker. Det faktum att testarna är så många till antalet torde leda till att det är fler personers språkbruk som dokumenteras – eller med andra ord att ett större, mer varierat ordförråd beskrivs (inklusive ord från olika delar av landet). Samtidigt finns det en hel del användare som väljer att avsätta en bra stund för att vara med i uppbyggnaden av ordboken. Några av dessa har lagt in mer än 100 ord.

Enligt vår mening är det positivt att många personer är involverade i arbetet med att beskriva svenska språket. Användarnas bidrag bör sättas in i en större kontext där många ordboks förlag numera kämpar med kraftigt vikande försäljning och där ordboksframställningen är koncentrerad till några få specialistmiljöer (Sköldberg & Mattsson 2016; se även Sköldberg & Wenner 2017).

Rent innehållsmässigt innehåller Folkmun.se i första hand dialektala ord och slangord. Det kan bero på att användarna – mer eller mindre explicit – uppmuntras att skicka in den typen av ord. Vi tycker att det är positivt att dialekt- och slangord beskrivs på Folkmun.se, eftersom tillgången till uppdaterade dialekt- och slanglexikon är begränsad. Andra delar av ordförrådet täcks också i hög grad in av traditionella ordböcker, exempelvis de samtida verk som Svenska Akademien står bakom.

Man kan se att många dialekter är företrädna på Folkmun.se. Flera av storproducenterna har valt att beskriva dialektord från södra Sverige, vilket har fått som konsekvens att många sydsvenska ord och betydelser lyfts fram. När det gäller slangorden så uppvisar de en stor bredd. Några ord förknippas med äldre Stockholms slang medan andra snarare leder tankarna till multietniskt ungdomsspråk i förorterna av idag. Det är uppenbart att det digitala formatet har många fördelar när det gäller att beskriva de mer flyktiga och föränderliga delarna av ordförrådet. I jämförelse med en tryckt ordbok är ju en digital ordbok så mycket lättare att uppdatera.

Summary

The study examines the user-generated web dictionary Folkmun.se. We analyze how the content of Folkmun.se has developed with particular focus on 190 contributor aliases. The contributors can be grouped based on two distinct factors: 1) by how many words and expressions they have submitted, and 2) by the type of words they prefer to describe.

Most of the contributors only publish one or two words. Furthermore, a majority choose to describe dialect words or slang words. Many of these words are not described in traditional dictionaries. The advantages of having people with different backgrounds and skills working with word collections are obvious, and their work is an important contribution to the fields of dialectology and lexicography.

Emma Sköldberg är docent i nordiska språk och arbetar bl.a. inom olika ordboksprojekt vid Institutionen för svenska språket vid Göteborgs universitet.

Lena Wenner är doktor i nordiska språk och arbetar på Institutet för språk och folkminnen som forskningsarkivarie med inriktning på dialekter.

Referenser

Aaltonen, Alexi & Stephan Seiler, 2016: Cumulative growth in user-generated content production: Evidence from Wikipedia. I: *Management Science* 62(7), s. 2054–2069.

Folkets lexikon. Hämtat 02.11.2018. <https://folkets-lexikon.csc.kth.se/folkets>

Folkmun.se. Hämtat 02.11.2018. <http://www.folkmun.se>

- Fuertes-Olivera, Pedro A., 2009: The Function theory of lexicography and electronic dictionaries: WIKTIONARY as a prototype of collective free multiple-language Internet dictionary. I: Henning Bergenholtz, Sandro Nielsen & Sven Tarp (red.): *Lexicography at a crossroads: dictionaries and encyclopedias today, lexicographical tools tomorrow*. Bern: Peter Lang, s. 99–134.
- Gao, Yongwei, 2012: Online English Dictionaries: Friend or Foe? I: Ruth V. Fjeld & Julie Matilde Torjusen (red.): *Proceedings of the 15th EURALEX International Congress 7–11 August 2012*. Oslo: Department of Linguistics and Scandinavian Studies, University of Oslo, s. 422–433.
- Lew, Robert, 2014: User-generated content (UGC) in online English dictionaries. *OPAL – Online publizierte Arbeiten zur Linguistik* 2014 (4), s. 8–26.
- Mattus, Maria, 2009: Wikipedia – Free and Reliable? Aspects of a Collaboratively Shaped Encyclopaedia. I: *Nordicom Review* 30, s. 183–199.
- Meyer, Christian, M. & Iryna Gurevych, 2012: Wiktionary: a new rival for expert-built lexicons? Exploring the possibilities of collaborative lexicography. I: Sylviane Granger & Magali Paquot (red.): *Electronic Lexicography*, Oxford: Oxford University Press, 259–291.
- Peckham, Aaron, 2007: *Mo' Urban Dictionary: Ridonkulous Street Slang Defined*. Kansas City: Andrews McMeel.
- Sköldberg, Emma & Christian Mattsson, 2016: Ful- och finlexikografi? Om ordboksverksamhet i Sverige i dag och i morgon. I: Hannesdóttir, Anna (red.), *Framtidens lexikografi. Rapport från ett symposium i Göteborg 5 oktober 2012*. (Meijerbergs arkiv för svensk ordforskning 42.) Göteborg, s. 111–129.
- Sköldberg, Emma & Lena Wenner, 2017: Folkmun och Luxikon. En jämförelse mellan två användargenererade ordbokssajter. I: *Språk och stil, Tidskrift för svensk språkforskning* 27, s. 21–48.
- Sköldberg, Emma & Lena Wenner 2018: Amatörlexikografiska insatser på sajten Folkmun.se. I: Ásta, Svavarsdóttir, Halldóra Jónsdóttir, Helga Hilmisdóttir & Thórdís Úlfarsdóttir (red.): *Nordiske Studier i Leksikografi* 14. Reykjavík, s. 237–245.
- Sköldberg, Emma & Lena Wenner, u.u.: Amatörlexikografer – vilka, hur och varför? Om insatser på den användargenererade sajten Folkmun.se. I: *Svenskans beskrivning* 36.
- Slangopedia.se. Hämtat 02.11.2018. <http://www.slangopedia.se/>

Törnqvist, Lars, 2010: Brukarmedverkan i webbordböcker. I: K. Jóhannesson, I. Larsson, E. Magnusson Petzell, S-G. Malmgren, L. Rogström & E. Sköldberg (red.): *Bo65. Festskrift till Bo Ralph*. (Meijerbergs arkiv för svensk ordforskning 39.) Göteborg, s. 383–390.

Wiktionary (svensk version). Hämtat 02.11.2018.
<http://sv.wiktionary.org/wiki/Wiktionary>

Wolfer, Sascha & Carolin Müller-Spitzer, 2016: How Many People Constitute a Crowd and What Do They Do? Quantitative Analyses of Revisions in the English and German Wiktionary Editions. I: *Lexikos* 26, s. 347–37.

Nyckelord: användargenererad, ordbok, dialekt, slang, lexikologi, lexikografi

Bibliografiska uppgifter

Sköldberg, Emma & Lena Wenner, 2019: Vilka är det som bidrar med ordboksartiklar till Folkmun.se? I: Gabriella Sandström (red.): *Språk i Norden 2019*, s. 79–93.

<https://tidsskrift.dk/sin/index>

© Författarna och Nätverket för språknämnderna i Norden
